

คำถามจากสมาชิก

สัมมนาสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจำกัด สรุปแนวคำตอบ โดย นายไพฑูลย์ แก้วเพทาย

คำตอบที่จัดทำขึ้น เป็นแนวคำตอบเบื้องต้น จะต้องมีการขยายความและให้รายละเอียดเพิ่มเติมโดยวิทยากรต่อไป ซึ่งอาจมีข้อมูล ข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรค และมุมมองที่อาจแตกต่างกันไป

1. มีแนวโน้มที่ดอกเบี้ยเงินฝากจะเพิ่มขึ้นไหม

คำตอบโดยสรุป ดอกเบี้ยจะขึ้นหรือลงอยู่ที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ และอัตราดอกเบี้ยนโยบายของ กนง.(คณะกรรมการนโยบายการเงิน ธนาकरแห่งประเทศไทย) ส่วนแนวโน้มขณะนี้ อัตราดอกเบี้ยอยู่ในช่วงขาลง โอกาสขึ้นมีน้อย ยิ่งเศรษฐกิจที่ตกต่ำขณะนี้ โอกาสขึ้นยิ่งน้อยลง

2. การเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มีประโยชน์อย่างไร

คำตอบโดยสรุป สมาชิกมีแหล่งเงินทุนของตัวเอง ไม่ต้องพึ่งแหล่งเงินทุนจากธนาคารหรือจากภายนอก สหกรณ์ออมทรัพย์จึงเป็นสถาบันการเงินของเราเอง ที่เราสามารถบริการทางการเงินด้วย-**อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าธนาคาร และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่าธนาคาร** นอกจากนั้น เรายังได้รับเงินปันผลตามหุ้นจากผลกำไร เงินเฉลี่ยคืน(ดอกเบี้ยเงินกู้คืน) และมีสวัสดิการเกิดแก่เจ็บตาย ที่ธนาคารไม่มีดอกเบี้ยเงินกู้คืนและไม่มีสวัสดิการให้เหมือนสหกรณ์

3. สหกรณ์มีแนวทางในการพิจารณาการลงทุนอย่างไร เพื่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อสมาชิก

คำตอบโดยสรุป การทำธุรกิจตามหลักการและวิธีการสหกรณ์ ถือเป็นการดำเนินงานที่มีความเสี่ยงค่อนข้างต่ำอยู่แล้ว ส่วนการลงทุนนั้น ย่อมมีความเสี่ยงจากการลงทุนเป็นธรรมดา อย่างไรก็ตาม การบริหารเงินนั้น โดยปกติย่อมมีความเสี่ยงอยู่แล้ว แม้แต่การปล่อยเงินกู้ ก็มีโอกาสเกิดความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระหนี้เช่นกัน สหกรณ์ต้องเรียนรู้ในหลักธรรมาภิบาล การควบคุมภายในที่ดี และการบริหารความเสี่ยง โดยยึดหลักว่า ต้องเป็นความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ ปกติการลงทุนของสหกรณ์ จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดกรอบการลงทุน ซึ่งมีการป้องกันและบริหารความเสี่ยงที่ดีอยู่แล้วเป็นเบื้องต้น (ดูข้อ 36 ประกอบ)

4. กรณีผู้เกษียณมีภาระค้ำประกันอยู่ แต่ถ้าหากคนค้ำประกันแทนเราไม่ได้

จะมีผลอย่างไรบ้างคะต่อผู้เกษียณอายุ

คำตอบโดยสรุป เกษียณแล้วยังหาผู้ค้ำประกันแทนไม่ได้ ภาระผูกพันในฐานะผู้ค้ำประกันยังคงติดตัวอยู่ ถือว่ายังไม่พ้นความรับผิดชอบ หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันก็ต้องรับผิดชอบหนี้สินนั้น จะมีหนังสือมายกเลิกการค้ำประกันไม่ได้ ซึ่งสมาชิกต้องพิจารณาความเสี่ยงก่อนลงนามค้ำประกันผู้ใด ต้องเข้าใจร่วมกันก่อนว่า การทำสัญญาค้ำประกันเป็นการทำสัญญาผูกพัน เป็นเรื่องส่วนตัวระหว่างผู้กู้กับผู้ค้ำประกัน ส่วนสหกรณ์เป็นเรื่องของส่วนรวมที่มีสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของ ถ้าคณะกรรมการไม่ปฏิบัติ จะถือว่า ประมาทเลินเล่อ ที่ต้องรับผิดชอบ

5. ผู้เกษียณแล้ว ควรทำอย่างไรให้เงินฝากได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้น

คำตอบโดยสรุป โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากเงินฝากเพิ่มขึ้น ก็ขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยในตลาด นอกจากโอนเงินไปซื้อหุ้นสหกรณ์ ที่มีเงินปันผลสูงกว่า หรือหากคณะกรรมการมีความรู้ประสบการณ์ในการลงทุนทั้งในตลาดตราสารหนี้หรือตลาดหุ้น ก็อาจใช้วิธีการลงทุนแบบนักลงทุน ที่ลงทุนในตราสารที่ดี และหรือหุ้นสามัญที่มีเงินปันผลดี เพื่อเพิ่มผลตอบแทนจากดอกเบี้ยเงินฝากได้บ้าง แต่ต้องบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสมด้วย

6. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ที่เกษียณไปแล้ว แต่ยังเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ นอกจากเงินปันผล

/ ดอกเบี้ยเงินกู้ที่ถูกแล้ว ทางสหกรณ์สามารถเพิ่มเติมสวัสดิการแก่สมาชิกผู้เกษียณเป็นเงินช่วยเหลือค่า

รักษาพยาบาล หรือ ประกันอุบัติเหตุ แก่สมาชิกที่เกษียณไปแล้วหรือไม่ อย่างไรคะ

คำตอบโดยสรุป โดยทั่วไปสหกรณ์ออมทรัพย์ส่วนใหญ่จะมีการสะสมทุนสาธารณะประโยชน์ไว้เพื่อจัดสวัสดิการต่างๆ ให้แก่สมาชิก โดยการจัดสรรจากกำไรสุทธิทุกปี ดังนั้น การจัดสรรกำไรสุทธิ นอกจากจัดสรรเป็นเงินปันผลเพื่อตอบแทนการถือหุ้นให้แก่สมาชิกแล้ว ยังสามารถจัดสรรเงินทุนเพื่อจัดสวัสดิการได้เช่นกัน ทั้งสวัสดิการกรณี-เกิด-แก่-เจ็บ-ตาย ซึ่งนี่คือข้อแตกต่างระหว่างกิจการธนาคารกับสหกรณ์ออมทรัพย์

* สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ได้จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกแล้วดังนี้

1. สวัสดิการตอบแทนสมาชิก กรณีเป็นสมาชิกครบ 15 ปี จะได้รับเงินตอบแทนเป็นเงิน 1,000.00 บาท(หนึ่งพันบาท) โดยได้รับเพียงครั้งเดียวตลอดอายุการเป็นสมาชิก
2. สวัสดิการวันคล้ายวันก่อตั้งสหกรณ์ โดยจัดให้ทุกๆ 5 ปีของการครบรอบวันก่อตั้ง จะให้เป็นเงินหรือของที่ระลึก คณะกรรมการดำเนินการจะเป็นผู้กำหนดตามความเหมาะสม
3. สวัสดิการวันคล้ายวันเกิดของสมาชิก มอบให้ทุกปีตลอดอายุการเป็นสมาชิก โดยให้สมาชิกเลือกว่าจะรับเป็นเงินหรือรับเป็นทุนเรือนหุ้น

7. เกษียณอายุแล้วไม่มีรายได้ แต่เป็นสมาชิกอยู่ เงินปันผลได้รับปีละ 1 ครั้ง ปรับเปลี่ยนเป็นปีละ 2 ครั้ง

ได้หรือไม่คะ เพื่อนำมาใช้จ่ายได้เร็วกว่าเดิม

คำตอบโดยสรุป การจ่ายเงินปันผลปีละสองครั้ง ในทางหลักการทางปฏิบัติ สามารถกระทำได้หรือไม่ ตอบว่ากระทำได้ เหมือนกับหุ้นในตลาดหุ้น เช่น ปตท. จ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นปีละสองครั้ง คือ ต้นปีหนึ่งครั้ง และ กลางปีหนึ่งครั้ง(ระหว่างกาล) แต่สำหรับกิจการสหกรณ์ออมทรัพย์ ยังไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากกฎหมายสหกรณ์และข้อบังคับที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ กำหนดให้จัดสรรเงินปันผลจากกำไรสุทธิ โดยมติของที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี หลังจากผู้สอบบัญชีตรวจสอบและรับรองงบการเงินก่อน

8. คุณสมบัติของผู้ที่จะมาเป็นคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์มีอะไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป โดยหลักๆ ต้องมีคุณสมบัติที่เป็นไปตามที่ข้อบังคับและกฎหมายและกฎกระทรวงกำหนด เช่น เป็นสมาชิกสหกรณ์ ไม่ผิดนัดชำระหนี้ทั้งสหกรณ์ และสถาบันการเงินอื่นตามข้อมูลเครดิตบูโร ไม่เคยถูกปลดออกจากกรรมการ ไม่เคยถูกคำพิพากษาให้จำคุก และอื่นๆ (มีจำนวนหลายประเด็น)

9. คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี

คำตอบโดยสรุป ดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละสองปี และไม่เกินสองคราวหรือสองวาระติดต่อกัน(ตามที่กฎหมายข้อบังคับกำหนด)

10. ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล มีการลงทุนในรูปแบบใดบ้าง

คำตอบโดยสรุป สามารถดูในงบการเงินได้ เท่าที่ทราบส่วนใหญ่จะเน้นการลงทุนในตราสารหนี้-พันธบัตรรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ และหุ้นภาคเอกชน ตามที่กฎหมายมาตรา 62 และประกาศของคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด ซึ่งถือว่าการลงทุนที่มีความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ ส่วนการลงทุนในตราสารทุน-หุ้น ขณะนี้ยังไม่ลงทุน เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงกว่าตราสารหนี้ หากจะลงทุน ก็ต้องมีประสบการณ์ และอาจจัดจ้างบริษัทจัดการกองทุน หรือ บลจ. มาบริหารแบบกองทุนส่วนบุคคล(Private Fund)

11. การที่เราเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ เราจะได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนอะไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินของเราเอง(ภายในกองสลาก) ผลประโยชน์ คือ ดอกเบี้ยเงินกู้จะต่ำกว่าธนาคารและดอกเบี้ยเงินฝากจะสูงกว่าธนาคาร ได้รับเงินปันผลจากหุ้นที่ถือและได้รับเฉลี่ยคืนดอกเบี้ยเงินกู้ที่เราจ่ายให้สหกรณ์ทั้งปี(ธนาคารไม่มี) นอกจากนั้น เรายังมีการจัดสวัสดิการต่างๆให้แก่สมาชิกได้ ซึ่งธนาคารไม่มี เพราะเรามีฐานะเป็นทั้งเจ้าของและลูกค้า(ผู้ถือหุ้น-ผู้ฝากเงิน-ผู้กู้เงิน)

12. กรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ และสหกรณ์ออมทรัพย์ได้เรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้แบบผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ต่อมาผู้ค้ำประกันเสียชีวิต สอบถามว่าหนี้ที่ยัง

ค้างชำระตกทอดไปถึงทายาทของผู้ค้ำใช่หรือไม่ ถ้าใช่ ทายาทของผู้ค้ำประกันต้องดำเนินการอย่างไรที่ไม่

ต้องชดใช้หนี้ นั้น เคยได้ยินมาว่าต้องปฏิเสธการยอมรับสภาพหนี้ ใช่หรือไม่คะ

คำตอบโดยสรุป การค้ำประกันคือภาระผูกพันที่ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบ ขณะที่ผู้กู้ยังชำระหนี้อยู่ ยังไม่ผิดนัดชำระหนี้ หากผู้ค้ำประกันตาย ถือว่าหมดภาระผูกพัน แต่หากผู้กู้ตายหรือผิดนัดชำระหนี้ และผู้ค้ำประกันรับผิดชอบชำระหนี้แทนโดยรับสภาพหนี้ให้ผ่อนชำระเป็นงวดๆตามภาระผูกพัน หรือมีข้อตกลงให้ชำระหนี้เป็นงวดๆตามภาระผูกพัน ถือว่าหนี้ผูกพันดังกล่าว ก็เหมือนหนี้อื่นที่ค้างชำระหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ จะตกทอดไปยังทายาทที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ ทั้งนี้ไม่เกินมรดกที่ได้รับ เนื่องจากทายาทจะต้องรับทั้งสิทธิและหน้าที่(สิทธิในมรดกและหน้าที่การชำระหนี้) ตามกฎหมาย..จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ เว้นแต่สหกรณ์จะมีกองทุนที่เข้ามาช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน

13. สหกรณ์ใช้เกณฑ์อะไรในการพิจารณาวงเงินกู้ในแต่ละประเภท และ เราสามารถวางแผนการถือหุ้น

อย่างไร เพื่อเพิ่มวงเงินกู้ได้

คำตอบโดยสรุป การกำหนดวงเงินกู้ในแต่ละประเภท ขึ้นอยู่กับเป็นสินเชื่ระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว โดยจะต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา คือ หลักเกณฑ์หลักๆจะต้องพิจารณาจาก 3 ปัจจัยหลัก ดังต่อไปนี้

(1) วัตถุประสงค์การกู้ (2) ความสามารถในการชำระหนี้ (3) หลักประกันเงินกู้

* เฉพาะกรณีหลักประกัน จะประกอบด้วย

(ก) บุคคลค้ำประกัน

(ข) หลักทรัพย์ค้ำประกัน มีอสังหาริมทรัพย์ トラสารการเงิน เงินฝาก ทุนเรือนหุ้น และอื่นๆ

* ดังนั้น หากสามารถวางแผนการออมหุ้นให้ได้มากๆ เราสามารถนำหุ้นมาเป็นเกณฑ์ในการค้ำประกันหรือการเพิ่มวงเงินกู้ได้ ยังมีหุ้นมาก ยิ่งสามารถเพิ่มวงเงินกู้ได้มาก

* หุ้นถือเป็นหลักประกันที่ดีที่สุด เทียบเท่าการค้ำประกันด้วยเงิน-เงินฝาก เพราะตามกฎหมายสหกรณ์มาตรา 42 บัญญัติให้สหกรณ์มีบุริมสิทธิเหนือค่าหุ้น หากสมาชิกผิดนัดชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ สหกรณ์สามารถนำหุ้นมาหักก่อนเจ้าหนี้รายอื่นได้ทันที

14. สมุดเขียว (เงินฝากออมทรัพย์พิเศษ) ฝากผ่านแอป ถอนผ่านแอปได้ไหม การกู้เงินผ่านแอปได้ไหม

คำตอบโดยสรุป ขึ้นอยู่กับ Application นั้น เป็น App. ของใคร?

*กรณี App. เป็นของสหกรณ์จัดทำขึ้น เราจะสามารถฝากเงิน/ถอนเงิน/โอนเงินระหว่างบัญชีผ่าน App.ได้ ส่วนธุรกรรมเงินกู้ ก็สามารถทำ Platform ให้สามารถกู้เงินและหรือชำระหนี้ผ่าน APP. หรือ ระบบ Online ได้เช่นกัน

*กรณีกระทำการธุรกรรมผ่าน App.ของธนาคาร เช่น App.ของธนาคารกรุงไทย-NEXT) หรือ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา เราสามารถนำฝากเงินหรือชำระหนี้ผ่าน App. ของธนาคารทั้งสองได้(นำเงินเข้าระบบสหกรณ์ได้) แต่จะถอนเงินหรือกู้เงิน-ผ่าน APP.ธนาคารไม่ได้(เอาเงินออกจากสหกรณ์ไม่ได้)

15. หากมีเป้าหมายเกษียณอายุอีก 15-20 ปีข้างหน้า เราสามารถใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือออมระยะยาว

อย่างไรได้บ้าง

คำตอบโดยสรุป หลักการออมที่ดีมีประสิทธิผล ต้องมีแผนการออม โดยมีหลักคิดว่า“ออมก่อนรวยกว่า”

* ต้องเริ่มแผนการออมตั้งแต่เริ่มทำงาน ออมอย่างน้อย 5-10%ของเงินเดือน หรือมากกว่ายิ่งดี

* หากเหลืออายุงาน 15-20 ปี ต้องพยายามออมให้ได้อย่างน้อย 10-30% หรือมากกว่ายิ่งดี

* ให้ถือหลักปฏิบัติ ขึ้นเงินเดือน-ขึ้นเท่าไร..ให้เก็บออมไว้ทั้งหมด..หากเป็นไปได้ พยายามกิน-ใช้เท่าเดิม ก่อนเงินเดือนขึ้น ให้พยายามทำเป็นประจำทุกปี ที่ได้รับการพิจารณาขึ้นเงินเดือนใหม่

* กรณีที่มีรายได้พิเศษ เช่น โบนัส หรือรายได้พิเศษอื่นๆ ให้ใช้บางส่วน ให้เก็บออมส่วนใหญ่ไว้

* ช่องทางการออม ให้หักเงินเดือนเข้าทุนเรือนหุ้นหรือเงินฝาก หรือ อาจลงทุนในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพิ่มในอัตราสูงสุด หรืออาจลงทุนในกองทุนที่สามารถยกเว้นภาษีได้

16. สหกรณ์ออมทรัพย์แตกต่างจากธนาคารอย่างไร

คำตอบโดยสรุป

รายการเปรียบเทียบความแตกต่าง	สหกรณ์ออมทรัพย์	ธนาคารพาณิชย์
(๑) สถานะความสัมพันธ์	เป็นทั้งเจ้าของผู้ถือหุ้น และ ลูกค้า	เป็นลูกค้า ไม่ได้เป็นเจ้าของผู้ถือหุ้น
(๒) สิทธิและหน้าที่	ตรวจสอบโดยตรง/เลือกผู้บริหาร(กรรมการ)	ตรวจสอบไม่ได้/เลือกผู้บริหารไม่ได้
(๓) การทำธุรกรรมการเงิน	สามารถออมโดยซื้อหุ้น/ฝากเงินและกู้เงิน	ฝากเงิน-กู้เงิน กรณีซื้อหุ้น-ผ่านตลาดหุ้น

(๔) การนับเสียงในการประชุมใหญ่	ผู้ถือหุ้นหนึ่งคน-หนึ่งเสียง-ไม่นับเสียงตามหุ้น	นับเสียงตามหุ้น-1ล้านหุ้น-นับ1ล้านเสียง
(๕) ผลประโยชน์ตอบแทน	เงินปันผล-เงินเฉลี่ยคืน-สวัสดิการ	ไม่มีเงินเฉลี่ยคืน-ไม่มีสวัสดิการ
(๖) หลักการร่วมกันทำธุรกิจ	เน้นรวมคน All for One # One for All	เน้นหลักรวมเงินทุน-ไม่ต้องการรวมคน
(๗) เป้าหมายการทำกำไร	เน้นกำไรที่เป็นธรรม-ไม่เน้นกำไรสูงสุด	เน้นกำไรสูงสุด(Profit Maximization)
(๘) เป้าหมายการทำธุรกิจ	เน้นความเป็นธรรม-เน้นสังคมส่วนรวม	เน้นความมั่งคั่ง(Wealth Maximization)

17. ถ้าต้องการขายหุ้นบางส่วน จะสามารถทำได้หรือไม่ และสามารถโอนหุ้นให้คนอื่นทำได้หรือไม่

คำตอบโดยสรุป

- * สมาชิกไม่สามารถ“ขายหุ้น” คืนสหกรณ์ หรือ ไม่สามารถ“ขายหุ้น” ให้บุคคลอื่น
- * สมาชิกไม่สามารถ“โอนหุ้น” คืนสหกรณ์ได้ หรือ “โอนหุ้น” ให้บุคคลอื่นได้
- * สมาชิกไม่สามารถ“ถอนหุ้น” บางส่วนได้ เนื่องจากศาลพิพากษาไว้ว่า หุ้นที่อยู่ในสหกรณ์ถือเป็นทรัพย์สินหรือเป็นทุนของสหกรณ์ สมาชิกจะถอนหุ้นออกได้ ต่อเมื่อพ้นจากการเป็นสมาชิกแล้ว ยกเว้นกรณีถึงแก่กรรม สามารถโอนหุ้นให้กับทายาทได้ แต่ต้องให้ทายาทมาสมัครเป็นสมาชิกสมทบก่อน และสมาชิกต้องทำหนังสือแจ้งความจำนงค์ไว้

18. การออมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์และการฝากเงินกับธนาคารมีความแตกต่างกันอย่างไร

คำตอบโดยสรุป โดยทั่วไปสหกรณ์จะกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสหกรณ์สูงกว่าธนาคาร สหกรณ์ไม่มีประกันเงินฝาก ส่วนธนาคารจะได้รับการประกันเงินฝากไม่เกิน 1 ล้านบาท แต่ฝากกับสหกรณ์น่าจะดีกว่าธนาคาร เพราะสหกรณ์เป็นระบบภายในหน่วยงาน ทำธุรกรรมกับสมาชิกเท่านั้น เรามีฐานะเป็นเจ้าของ ที่สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ เลือกกรรมการมาเป็นผู้บริหารของเราได้ สหกรณ์รู้จักสมาชิกทุกคนว่า ใครมีประวัติดี-เสีย อย่างไร แต่การฝากกับธนาคาร เรามีฐานะเป็นลูกค้า มิใช่เจ้าของ ไม่สามารถเลือกผู้บริหารได้และไม่สามารถตรวจสอบได้

19. สหกรณ์ออมทรัพย์มีความเสี่ยงอะไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป โดยทั่วไป ความเสี่ยงของสหกรณ์มีหลายด้าน โดยเฉพาะความเสี่ยงในฐานะเป็นสถาบันการเงิน-ธุรกิจการเงิน ความเสี่ยงหลักๆ คือ (๑) ด้านเงินกู้-สินเชื่อ (๒) ด้านอัตราดอกเบี้ย (๓) ด้านการดำเนินงาน-ระบบควบคุมภายใน (๔) ระเบียบข้อบังคับ และอื่นๆ ฯลฯ

เพื่อป้องกันความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต สหกรณ์จะต้องสร้างระบบที่ดีขึ้นรองรับ คือ “หลักธรรมาภิบาล..หลักบริหารความเสี่ยง..ระบบควบคุมภายใน”

20. สมาชิกจะได้รับผลประโยชน์อะไรบ้างจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์

คำตอบโดยสรุป ดูข้อ 11

21. อาจารย์มีคำแนะนำอย่างไรบ้างครับ ในการใช้เงินปันผลจากสหกรณ์ออมทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำตอบโดยสรุป ต้องมีการวางแผนการใช้เงิน

- * สมาชิกที่ยังไม่เกษียณ ซึ่งยังมีรายได้ประจำ ให้พยายามเก็บออมไว้น้อยกว่า 50% ขึ้นไป

* สมาชิกที่เกษียณแล้ว ไม่มีรายได้ประจำเดือนแล้ว ให้วางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยแบ่งใช้เป็นรายเดือน เช่น ได้รับเงินปันผล 60,000 บาท ให้วางแผนใช้เงิน เดือนละ 5,000 บาทหรือเท่าที่จำเป็น แต่คนที่มียอดเงินปันผลมากๆ เช่น ได้รับเงินปันผล 300,000 บาท อาจแบ่งมาใช้เดือนละ 15,000 บาท รวมเป็นเงิน 180,000 บาท คงเหลือ 120,000 บาท ให้ออมไว้ จะซื้อหุ้น หรือนำฝากไว้ในยามฉุกเฉินจำเป็นก็ได้

22. สหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล สามารถปรับดอกเบี้ย “เงินฝาก” สูงสุด

ตอบได้เท่าไร

คำตอบโดยสรุป ในระบบสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์จะเป็นผู้กำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก เดิมกำหนดอัตราไว้สูงสุด 3.75% แต่ล่าสุดเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2568 กำหนดเพดานดอกเบี้ยอัตรา 3.50% ทั้งนี้ ขึ้นกับสหกรณ์จะกำหนดตามสภาพเงื่อนไขที่เหมาะสมของแต่ละสหกรณ์ โดยอยู่ที่ประสิทธิภาพการบริหารต้นทุนดอกเบี้ย และการบริหารรายได้ ขณะนี้ในระบบสหกรณ์ มีอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉลี่ยโดยประมาณอยู่ที่ ๒.๐๐-๒.๕๐ %

23. จากกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การกู้เงินจะต้องมีการตรวจสอบเครดิตบูโร จะส่งผลกระทบ มีผลเสีย

หรือผลดี ต่อการกู้เงินของสมาชิกจากสหกรณ์ฯ อย่างไร

คำตอบโดยสรุป (1) ข้อดี สหกรณ์จะรู้สถานะการเงินของสมาชิก และสามารถบริหารความเสี่ยงจากการให้เงินกู้ได้ สมาชิกอาจก่อหนี้กับสหกรณ์ได้ยากขึ้นตามสถานะหนี้ ทำให้เกิดผลดีต่อสมาชิกที่ค้าประกันที่ต้องรับภาระด้วยความจำยอม สมาชิกไม่สามารถไปก่อหนี้สถาบันการเงินภายนอกได้สะดวก รวมทั้งหนี้บัตรเครดิตธนาคาร ทำให้สมาชิกผู้กู้ต้องพยายามมีวินัยการเงิน

(2) ข้อเสีย สหกรณ์จะต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกเครดิตบูโร ต้องมีระบบรองรับที่มีภาระต้นทุนค่าใช้จ่าย ต้องเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของสมาชิก ส่วนสมาชิกต้องเสียเงินค่าตรวจสอบเครดิตบูโรต่อครั้ง ยอดรวมทั้งระบบจะเป็นเงินจำนวนมาก สมาชิกจะไม่สามารถก่อหนี้ภายนอกได้สะดวก รวมทั้งอาจมีผลกระทบให้สมาชิกกู้เงินสหกรณ์ได้ยากขึ้นเช่นกัน _เพราะสถานะหนี้ของสมาชิกจะเป็นปัจจัยในการพิจารณาให้เงินกู้

24. การค้าประกันเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ฯ นอกจากหลักทรัพย์เป็นตัวบุคคล และ เงินฝากในสมุดออม

ทรัพย์ฯ แล้ว สามารถใช้อะไรเป็นหลักทรัพย์อื่นค้าประกันเงินกู้ได้อีกไหมคะ

คำตอบโดยสรุป โดยหลักทางกฎหมายและหลักเกณฑ์การดำเนินงานของสหกรณ์ นอกจากค้าประกันโดยตัวบุคคล และเงินฝากแล้ว ยังสามารถใช้ทุนเรือนหุ้น อสังหาริมทรัพย์(ที่ดิน+สิ่งปลูกสร้าง) ตราสารการเงิน เป็นหลักประกัน หรือเป็นหลักทรัพย์ค้าประกันเงินกู้ได้ ขึ้นอยู่กับระเบียบของสหกรณ์แต่ละแห่ง

25. ในกรณีผู้กู้เสียชีวิต มีแนวทางแก้ไขอย่างไรเกี่ยวกับการขอใช้เงินกู้ในส่วนที่เหลือของผู้กู้ ไม่ให้กระทบกับ

ผู้ค้าประกัน

คำตอบโดยสรุป กำหนดให้มีกองทุนช่วยเหลือผู้ค้าประกัน หรือเป็นสมาชิกสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ อาจพิจารณาช่วยเหลือ โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยของผู้ค้าประกันลดลงกว่าปกติ และพยายามติดตามหนี้จากทายาท รวมทั้งการ

สิทธิประโยชน์ของผู้กู้หรือทายาทของผู้กู้ที่เสียชีวิต

26. สหกรณ์ออมทรัพย์ สำหรับผู้ที่เกษียณแล้วแต่ยังเป็นสมาชิกอยู่ จะมีเงินช่วยเหลือเมื่อประสบอุบัติเหตุ

หรือประกันชีวิตหรือไม่

คำตอบโดยสรุป ขึ้นอยู่กับสถานะของเงินทุนที่สะสมไว้จากการจัดสรรกำไรสุทธิ เพื่อจัดเป็นทุนสวัสดิการต่างๆแก่สมาชิก กรณีเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย หรือสามารถทำประกันอุบัติเหตุได้(ขึ้นกับสถานะการเงิน) หรือนอกจากสวัสดิการ เงินช่วยเหลือถึงแก่กรรมแล้ว ยังอาจมีโครงการให้เข้าเป็นสมาชิกสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์

27. มีนโยบายช่วยเหลือสมาชิกหากเกิดเหตุภัยพิบัติจากธรรมชาติบ้างหรือไม่

คำตอบโดยสรุป สามารถจัดสวัสดิการได้อยู่แล้ว แต่ขึ้นอยู่กับการสะสมเงินทุนไว้ในทุนสะสม-ทุนสาธารณประโยชน์

28. สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ พนง.สนง.สลากรีนแบ่งรัฐบาล สามารถสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์อื่นได้อีก

หรือไม่

คำตอบโดยสรุป ไม่สามารถสมัครสมาชิกสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์อื่นได้ แต่สามารถสมัครสมาชิกสหกรณ์ประเภทอื่นได้ เช่น สหกรณ์บริการ หรือ สหกรณ์ประเภทร้านค้า และอื่นๆ

29. การออมกับสหกรณ์แตกต่างจากการออมทั่วไปอย่างไร

คำตอบโดยสรุป ดูข้อ 18 เปรียบเทียบการฝากกับธนาคารพาณิชย์ แต่ก็อาจมีการออมจากการลงทุนในตราสารหนี้-ตราสารทุน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความชำนาญในการลงทุน หรืออาจลงทุนในทอง การลงทุนน่าจะมีความเสี่ยงมากกว่าการออมไว้กับสหกรณ์

30. เศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ มีผลต่ออัตราผลตอบแทนของหุ้นหรือไม่ อย่างไร และการ

พิจารณาผลตอบแทน พิจารณาจากอะไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป มีผลกระทบอย่างแน่นอน โดยเฉพาะภาวะตลาดดอกเบี้ย(กระทบโครงสร้างดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก) และตลาดการเงิน(หุ้นกู้-หุ้นสามัญ) อย่างไรก็ตาม ผลกระทบล้วนมีสองด้าน เช่น เศรษฐกิจดี ดอกเบี้ยขึ้นสูง ผู้ฝากได้ประโยชน์ ผู้กู้เสียประโยชน์ หากเศรษฐกิจแย่ ดอกเบี้ยลดต่ำ ผู้ฝากเสียประโยชน์ ผู้กู้ได้ประโยชน์ ผลตอบแทนจากเงินปันผล ก็ต้องได้รับผลกระทบด้วยแน่นอน เพราะโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อการทำรายได้และเงินปันผล การพิจารณาผลตอบแทนของหุ้น ต้องพิจารณาจากประสิทธิภาพการหารายได้และประสิทธิภาพการบริหารค่าใช้จ่ายและต้นทุน รวมถึงการมีศักยภาพในการบริหารสินทรัพย์ คือ การบริหารสินทรัพย์ให้มีรายได้ที่ดี

31. มีวิธีใดบ้างที่จะช่วยเซฟ “ผู้ค้าประกัน” ในกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

คำตอบโดยสรุป (1) **ต้นทาง** ต้องพยายามบริหารความเสี่ยงจากการปล่อยกู้ให้มีความเสี่ยงที่พอยอมรับได้ กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์และกติกาการให้เงินกู้ โดยคำนึงถึงการบริหารความเสี่ยงที่ดี ในการกำหนดหลักเกณฑ์การให้เงินกู้

นั้น อย่าเน้นหลักประกัน ให้เน้นความสามารถชำระหนี้

(2) **กลางทาง** สหกรณ์อาจมี ***ระบบสัญญาณบอกเหตุล่วงหน้า(Early Warning Sign)** และอาจมีทีมงานติดตามคุณภาพหนี้(ระบบทบทวนหนี้) หากเริ่มมีปัญหาการผิดนัดชำระหนี้ อาจมีทีมงานเข้าไปแก้ไขปัญหานี้เสียได้ทันการณ์ หรือ อาจมีทีมงานพิจารณาให้มีโครงการปรับโครงสร้างหนี้หรือการรวมหนี้

(3) **ปลายทาง** หากหนี้มีปัญหาผิดนัดชำระ จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ มีระบบช่วยเหลือรองรับความเสี่ยง เช่น กองทุนช่วยเหลือ ประกันชีวิตหมู่ หรือ ร่วมเป็นสมาชิกสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ มีแนวทางการสืบททรัพย์ สุดท้ายแล้วอาจจำเป็นต้องฟ้องคดีเพื่อยึดทรัพย์

32. มีวิธีอย่างไรให้ออมเงินได้สูงสุด

คำตอบโดยสรุป หลัก **“ออมก่อนรวยกว่า”** ใครเริ่มออมก่อนตั้งแต่เข้างาน แน่แน่นอนว่าจะออมมากกว่าหรือรวยมากกว่าคนที่ออมทีหลัง หลักการออมมี **“วิธีอย่างไร”**

- (1) ให้กันเงินออมไว้ก่อนใช้จ่าย ตามสูตรการบริหารเงิน **“รายได้รวม - เงินออม = ค่าใช้จ่าย”**
- (2)ให้ออมอย่างสม่ำเสมอต่อเดือนอย่างน้อย 10% ให้เพิ่มการออมขึ้นทุกปี..ที่ได้รับการขึ้นเงินเดือน
- (3) ได้เงินพิเศษอะไรก็ตาม ให้แบ่งมาออมอย่างน้อย 50% ไม่ว่าจะได้เงินพิเศษอะไรมา ต้องคิดก่อนทันทีว่า จะออมไว้เท่าไร มิใช่คิดแต่จะใช้เงินก่อน
- (4) ให้ **“ใช้ความคิดมากกว่าใช้อารมณ์”** คือ **เพียงถกคิด..ชีวิตเปลี่ยนทันที..เพียงคิดออม ก็รู้อนาคตที่ร่ำรวย**
โดยรู้เท่าทัน Emotional Marketing และ ให้ใช้ความคิดและเหตุผล -Rational Marketing

33. สมาชิกใหม่ควรเริ่มต้นอย่างไร เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากสหกรณ์อย่างแท้จริง

คำตอบโดยสรุป สหกรณ์ออมทรัพย์ถือเป็นสถาบันการเงินภายในหน่วยงานของเรา(สนง.สลาภกสินแบ่งรัฐบาล) โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ ให้เป็นแหล่งเงินทุนที่พนักงานหรือสมาชิกหรือประชาชน..คนเล็กคนน้อยได้เข้าถึงแหล่งเงินทุน สามารถใช้บริการทางการเงินแทนที่จะไปใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ที่เป็นทุนเอกชน สมาชิกใช้บริการได้ดังนี้ **“มีเงินก็ฝาก..ถ้าบาก็ถอน..เดือดร้อนก็กู้”** โดยที่พนักงานเข้าใหม่หรือสมาชิกเข้าใหม่ ควรเริ่มตั้งแต่ต้นเข้างานจนถึงเกษียณอายุ ดังต่อไปนี้

- (1) สมาชิกต้องเริ่มต้นตั้งหลักคิด **“ออมก่อน รวยกว่า”** วันแรกที่เข้าเป็นสมาชิกให้คิด **“ออมก่อน”** มิใช่มุ่ง **“กู้ก่อน”**
- (2) สมาชิกต้องตั้งเป้าหมายการออมไว้ไม่น้อยกว่า 10% แล้วจึงวางแผนการใช้จ่ายที่เหลือหลังการออม โดยให้เก็บออมมากขึ้นทุกปี ทุกครั้งที่ได้เงินหรือรายได้พิเศษเข้ามา ให้กันเป็นเงินออมไว้ไม่น้อย 50%
- (3) สมาชิกพึงต้องตระหนักรู้ด้วยสติปัญญาว่า หากเราใช้จ่ายเงินมากกว่ารายได้ที่มี นั่นคือ ความยากจน และ ชีวิตจะยุ่งยากลำบากในอนาคต มีรายได้ 30,000 บาท แต่ใช้เงิน 40,000 บาท ชีวิตยากจนแน่นอน แต่หากมีรายได้ 30,000 บาท แต่ใช้เงิน 25,000 บาท ชีวิตจะดีแน่นอน
- (4) ทุกครั้งที่ต้องการกู้ ให้ใช้ความคิดเหตุผล(Rational)นำให้มากๆ อย่าใช้อารมณ์(Emotional)นำทาง เพราะมันหมายถึง **คุณค่าชีวิตในอนาคตที่จะ “สูงขึ้นหรือต่ำลง”**
- (5) ทุกครั้งที่กู้ ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์การกู้เป็นอันดับแรก คือกู้เพื่ออะไร? กู้เพื่อ **“บำบัดทุกข์”** ที่จำเป็นเดือดร้อนหรือ กู้เพื่อ **“บำรุงสุข”** ของตัวเองและครอบครัว แต่ต้องมีใช้การกู้เพื่อ **“การเสพสุข”**

(6) ยึดถือหลักปฏิบัติ **“หาเงินเป็น..ใช้เงินเป็น..ออมเงินเป็น..กู้เงินเป็น..บริหารเงินเป็น”**

(7) สุดท้ายแล้ว ต้องมองอนาคตถึงวันเกษียณอายุ โดยวางแผนตั้งเป้าหมายการออมว่า **“เมื่อเกษียณอายุ ต้องการมียอดเงินออมเท่าไร”** เพื่อวางแผนชีวิตตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงเกษียณอายุ โดยการวางแผนในการหารายได้หรือสะสมรายได้ **“เพื่อชีวิตในปัจจุบันและชีวิตในอนาคต”** การแสวงหารายได้ มีสองแนวทาง ดังนี้

ก. **Active Income** เป็นรายได้จากการทำงาน คือ เงินเดือน และหรือรายได้จากการทำวิชาชีพ และหรือรายได้จากการทำธุรกิจ อันเป็นผลตอบแทนที่เกิดจากการทำงาน

ข. **Passive Income** เป็นรายได้จากสินทรัพย์ คือ การใช้สินทรัพย์หารายได้ หรือบริหารสินทรัพย์ให้เกิดรายได้ เช่น บริหารสินทรัพย์ ที่ดิน บ้าน ให้เกิดรายได้ เปิดร้านอาหาร บ้านให้เช่า หอพัก และหรือ บริหารเงินออมที่สะสมไว้มหาผลตอบแทน(สินทรัพย์ที่ออม)-ดอกเบี้ยเงินฝาก เงินปันผลตามหุ้น และลงทุนในตราสารการเงินต่างๆ

34. ควรออมเงินกับสหกรณ์อย่างไรให้มีความคุ้มค่า

คำตอบโดยสรุป วางแผนการออมด้วยการคำนึงถึง **“ข้อดี-ข้อเสีย”** เพื่อกำหนดสัดส่วนในการออม **“หุ้น”** และ **“เงินฝาก”** โดยให้พิจารณาถึง **“ข้อดี-ข้อเสีย”** ของการออมหุ้นและเงินฝาก ดังนี้

(1) **ข้อดี-ข้อเสียของ-หุ้น** ข้อดี คือ เงินปันผล-มีผลตอบแทนสูง ข้อเสีย คือ ไม่สามารถถอนออกมาใช้ได้ หากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน และต้องรับความเสี่ยงมากกว่าเงินฝากในฐานะ **“เจ้าของกิจการ”** ที่จะรับความเสียหายก่อนเงินฝาก เพราะเงินฝากมีฐานะเป็น **“เจ้าหนี้”** ที่จะรับความเสียหายหลัง **“เจ้าของกิจการ”**

(2) **ข้อดี-ข้อเสียของ-เงินฝาก** ข้อเสีย ดอกเบี้ยเงินฝากมีผลตอบแทนต่ำกว่าเงินปันผล ข้อดี มีสภาพคล่องดีกว่าโดยสามารถถอนเงินได้ หากมีความจำเป็นต้องใช้เงิน การฝากเงินจะมีความเสี่ยงต่ำกว่าการถือหุ้น ในฐานะ **“เจ้าหนี้”** ที่ต้องรับความเสียหายหลังจากหุ้นที่มีฐานะเป็น **“เจ้าของกิจการ”**

35. พนักงานจะบริหารการใช้จ่ายเงินหลังเกษียณด้วยการออมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ได้อย่างไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป หลังเกษียณอายุ ให้วางแผนใช้จ่ายเงินจากรายได้ดอกเบี้ยเงินฝากและเงินปันผลตามหุ้น ด้วยหลักการง่ายๆแต่ปฏิบัติยาก คือ

พยายามอย่างยิ่งที่จะใช้จ่ายเงินให้น้อยกว่าหรือให้พอดีกับรายได้ผลตอบแทนทางการเงินจากสหกรณ์

36. การนำเงินไปลงทุนเพื่อหารายได้ของสหกรณ์ มีข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป การเงินของสหกรณ์ไปลงทุนหารายได้ของสหกรณ์ ไม่สามารถลงทุนได้อย่างอิสระเหมือนกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพหรือกองทุนรวมอื่นๆ หากแต่สหกรณ์มีข้อจำกัด จะต้องลงทุนตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

(1) **ตราสารเงิน** ตัวเงินต่างๆ ลงได้ ไม่มีข้อจำกัด

(2) **ตราสารหนี้** พันธบัตรของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ ลงได้ ไม่มีข้อจำกัด ส่วนหุ้นกู้เอกชน มีข้อจำกัด ดังนี้

ก. ต้องมี Credit Rating หรือระดับความน่าเชื่อถือ ระดับความสามารถชำระหนี้ ตั้งแต่ A- ขึ้นไป

ซึ่งมีอยู่ 7 ระดับดังนี้ *A- *A *A+ *AA- *AA *AA+ *AAA)

ข. ต้องเป็นหุ้นกู้ที่มี **“หลักประกัน”** หรือ **“ไม่ด้อยสิทธิ”** คือ ต้องมีอย่างใดอย่างหนึ่ง

(3) **ตราสารหุ้น** ตามมาตรา 6(3) - (6) หุ้นรัฐวิสาหกิจ(3) หรือ หุ้นที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์(6) ทั้งนี้ การลงทุนมีความเสี่ยง สหกรณ์ต้องคำนึงถึงการบริหารความเสี่ยงในการลงทุน ด้วยความเสี่ยงที่พอยอมรับได้

37. หากมีการบริหารงานที่ผิดพลาด หรือมีการทุจริตเกิดขึ้น คณะกรรมการบริหารสหกรณ์มีความ

รับผิดชอบอย่างไรบ้าง

คำตอบโดยสรุป กรณีบริหารงานผิดพลาดหรือเกิดทุจริต ใครคือผู้รับผิดชอบ และหรือ ผู้รับผิดชอบ ทั้งทางการบริหาร ทางแพ่ง และทางอาญา แยกเป็น 2 กรณี

(1) ความเสียหายที่เกิดจากความผิดพลาดหรือจากความประมาทเลินเล่อ -ทางแพ่ง

ผู้ที่กระทำการให้เกิดความเสียหาย อันเกิดจากความผิดพลาดประมาทเลินเล่อและหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎกระทรวง ระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ ข้อบังคับและระเบียบของสหกรณ์

ต้องพิจารณาว่า ใครคือผู้มีอำนาจกระทำการ หรือมีอำนาจรับผิดชอบ หมายถึง ประธานกรรมการ คณะกรรมการ อำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการ หรือ คณะกรรมการฝ่ายต่างๆที่ได้รับมอบอำนาจ(คณะกรรมการเงินกู้) หรือ ผู้จัดการ หรือ ผู้มีอำนาจที่ได้รับมอบอำนาจอื่นๆ

ผู้ที่มีอำนาจกระทำการ ปฏิบัติงานประมาทเลินเล่อ ต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ผู้ไม่มีอำนาจ ไม่ต้องรับผิดชอบ นอกจากความรับผิด(ผู้กระทำ) หรือ ความรับผิดชอบทางแพ่ง(ผู้บริหาร)แล้ว ยังมีความรับผิดชอบทางการบริหาร (เหมือนความผิดทางวินัย) เช่น คุณสมบัติที่ห้ามเป็นกรรมการต่อไป

(2) ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต -ทางแพ่ง-ทางอาญา

ความเสียหายกรณีเกิดทุจริต

ผู้กระทำการ(Actor)หรือผู้สมรู้ร่วมคิด ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา

ผู้ไม่ได้เป็นผู้กระทำการ(Actor) ต้องพิจารณาว่า ใครมีส่วนรับผิดชอบทางแพ่งหรือไม่ เช่น มีความประมาทเลินเล่อหรือไม่..ที่ทำให้เกิดการทุจริต ส่วนทางอาญาไม่ต้องรับผิด(ผู้กระทำและผู้สมรู้ร่วมคิดเท่านั้นที่ต้องรับผิด)

ส่วนความรับผิดชอบทางการบริหาร(เหมือนความผิดทางวินัย) เช่น คุณสมบัติที่ห้ามเป็นกรรมการต่อไป

=====